

Волинський обласний фонд «Зір»
Волинська обласна організація УТОС
Волинський обласний центр реабілітації інвалідів зору

СУЧАСНИЙ СВІТ І НЕЗРЯЧІ

*Матеріали VIII Міжнародної
науково-практичної конференції
(19 – 21. 09. 2018 р.)*

Луцьк - 2018

УДК 376.32:316

Сучасний світ і незрячі: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (19–21.09.2018 р). – Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018. – 124 с.

Редакційна колегія:

Тулашвілі Ю. Й. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач Центру супроводу інклюзивного навчання осіб з інвалідністю Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне)

Савчук Н. А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи Академії рекреаційних технологій і права (м.Луцьк)

Стасюк Л. П. – кандидат педагогічних наук, ст.викладач кафедри педагогіки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м.Луцьк)

Симончук Ю.П. – голова правління Фонду «Зір» та Волинської обласної організації УТОС, представник НАЛІУ у Волинській області

Пропоноване видання – спроба науковців та практиків висвітлити проблеми становлення особистості з особливими потребами в інформаційному суспільстві та доступності та інклюзії як нової якості життя.

Матеріали збірника стануть у нагоді студентам та вчителям-практикам.

<i>Сасіна І. О., Гребенюк Т. М.</i> ЧАСОВИЙ ПАРАМЕТР ЕКСПОЗИЦІЇ СТИМУЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ	100
<i>Серпутько Г. П.</i> УЧАСТЬ АБІТУРІЄНТІВ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ У ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ЗОВНІШНЬОМУ НЕЗАЛЕЖНОМУ ОЦІНЮВАННІ ЯКОСТІ ЗНАНЬ – ШЛЯХ ДО РОЗБУДОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА	102
<i>Синьова Є. П., Федоренко С. В., Федоренко І. В.</i> ТРУДНОЩІ РОЗПІЗНАВАННЯ КНИЖКОВИХ ІЛЮСТРАЦІЙ ДОШКІЛЬНИКАМИ ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ	105
<i>Сіжук С. С.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	107
<i>Смолюк І. О.</i> СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ТИФЛОПЕДАГОГІЧНЕ ЯВИЩЕ	109
<i>Тельна О. А.</i> БАЗОВІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ НЕЗРЯЧИХ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В США (НА ПРИКЛАДІ ШТАТУ МІНІСОТА)	111
<i>Терпелюк В. В.</i> ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВІКТИМНИХ ПІДЛІТКІВ – ДІТЕЙ ІЗ ВАДАМИ ЗОРУ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	114
<i>Тичина К. О., Коваленко С. В.</i> ТАКТИЛЬНИЙ КВЕСТ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ ТА МОВЛЕННЯ	116
<i>Тімакова Ю. В.</i> ПРОБЛЕМА САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ ОСЛІПЛИХ В СУЧАСНІЙ АНДРАГОГІЦІ	119
<i>Тулашвілі Ю. Й.</i> ПЕРЕДУМОВИ ЩОДО УСПІШНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЬ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПО ЗОРУ В СУЧАСНИХ УСТАНОВАХ	120
<i>Яроцук Н. П., Мельничук О. В.</i> СПЕЦИФІКА ПІЗНАННЯ ДОШКІЛЬНИКОМ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ ПРОСТОРУ І ЧАСУ	122

Тичина К.О.
викладач кафедри спеціальної психології,
корекційної та інклюзивної освіти
Коваленко С.В.
магістрант V курсу

Київський університет імені Бориса Грінченка, Інститут людини

ТАКТИЛЬНИЙ КВЕСТ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ ТА МОВЛЕННЯ

Інтеграція дитини з особливими освітніми потребами (ООП) в умови сучасного суспільства породжує низку питань щодо її освіти. Так, модернізація спеціальної та впровадження інклюзивної освіти в Україні вимагає нових принципів та підходів до розвитку, навчання та виховання дітей з ООП. Одним із напрямів роботи Нової української школи Міністерство освіти та науки України визначає адаптацію освітнього середовища та удосконалення методичних посібників відповідно до потреб кожної дитини. Особливого значення це питання набуває щодо дітей із порушеннями зору та мовлення напередодні вступу до школи [3].

Згідно з принципами педагогіки партнерства (Ш. Амонашвілі, І. Волков, І. Іванов, В. Караковський, С. Лисенкова, А. Макаренко, В. Сухомлинський, В. Шаталов та ін.), яка передбачає спільну діяльність усіх учасників освітнього процесу, педагог займається пошуком таких видів діяльності, де максимально будуть залучені всі аналізаторні системи дитини. Аналіз наукових праць багатьох тифологів (Л. Вавіна, Г. Григор'єва, Т. Головіна, Т. Дегтяренко, В. Кобильченко, О. Литвак, І. Моргуліс, Н. Морозова, Л. Плаксіна, С. Покутнева, Т. Свиридюк, Є. Синьова, О. Таран, О. Тельна та ін.), які вивчали особливості розвитку дітей із порушеннями зору різних вікових груп, дає змогу дійти висновку, що в умовах зорової недостатності знижується готовність до комунікативної взаємодії, яка є важливою передумовою формування мовленнєвих навичок, що зумовлює необхідність застосування всіх видів збережених аналізаторних систем, зокрема тактильного аналізатору, у роботі з дітьми з порушеннями зору та мовлення в умовах освітнього середовища [1; 2].

Відповідно до освітніх стандартів нового покоління провідними підходами в навчанні стали компетентнісний і системно-діяльнісний, спрямовані на формування предметних компетенцій у дітей.

Актуальними для дошкільного віку виступають ігрові види діяльності, де дитина максимально мотивована й зацікавлена навчальною діяльністю, яка замінить ігру в школі. Одним із таких видів є квест-урок. Він ефективний і під час організації діяльності, що вкрай актуально в умовах відкритого дистанційного, а також інклюзивного навчання [5].

Ми пропонуємо використовувати тактильний квест для дітей старшого дошкільного віку. Тактильний (лат. *tangendi* – *той, що сприймається дотиком*) квест (англ. *quest* – *пошук*) – це один з основних жанрів ігор, що представляє собою інтерактивну історію з головним героєм/гравцем. Найважливішими елементами гри в жанрі квесту є власне виконання навчальних, пошуково-пізнавальних, проблемних завдань, під час яких діти актуалізують та упорядковують інформацію з допомогою тактильного аналізатора, виконують самостійну, дослідницьку роботу, що сприяє систематизації та узагальненню вивченого матеріалу, його збагаченню та поданню у вигляді цілісної системи.

Нами розроблені тактильні квести у вигляді карток з інструкціями, що мають умовні позначення. Кожен квест прив'язаний до лексичної теми відповідно до програмових вимог [4] та спрямований на її закріплення, що дозволяє не тільки педагогу здійснити аналіз якості засвоєних знань із певної теми, а й дозволяє дитині звернутися по допомогу до дорослого.

Тактильні квести реалізуються в три етапи. На першому етапі – підготовчому, було ретельно обрано тему квесту, визначалась мета та створювався сюжет і завдання до кожного елемента. Кожен сюжет створювався, щоби зацікавити дітей, тому він інтригуючий, незвичайний, зрозумілий для певної вікової категорії із цікавими завданнями на ускладнений пошук, здійснення яких відбувається більше ніж у два кроки (загадки, ребуси, хмари слів, зашифровані посилання, кодування й розкодування тощо). Також окреслено термін виконання квесту.

На другому етапі – реалізація квесту, дітей знайомлять із сюжетом, основними питаннями, організаційними моментами, інструкціями (пам'ятками) до завдань. Надалі відбувається коригування сюжету й завдань квесту відповідно до особливостей кожної дитини. Для цього умовно позначені види виконання завдань (самостійно, виконання в парі, групове виконання), а також передбачені види допомоги (зразок, повторне виконання, разова

підказка, виконання в парі з педагогом). Після цього діти об'єднуються в групи та проводиться ознайомлення з платформою для реалізації квесту. Під час реалізації квесту учасниками відбувається їхній супровід педагогом, перевірка та оцінка проміжних етапів. Важливо зазначити, що кожен квест і завдання в ньому мають різні рівні складності: легкий, середній, ускладнений.

На третьому етапі – заключному, відбувається оцінювання досягнень дітей, аналіз помилок та нагородження переможців.

Отже, тактильний квест виступає адаптованим середовищем, у якому дитина, отримуючи різний спектр тактильних відчуттів, не тільки збагачує свою чуттєву систему, що важливо для дітей із порушеннями зору, а і сприяє розвитку зв'язного мовлення, збагаченню словникового запасу, формуванню синтаксичних конструкцій для вираження відчуттів. Важливим аспектом запропонованого підходу є формування прогностичної функції в дітей старшого дошкільного віку, що передбачає вміння планувати свою діяльність і виконувати її згідно з планом самостійно або в групі з однолітками.

Ефективність використання тактильних квестів у період дошкільного навчання забезпечує цікаву та ефективну роботу, що дозволяє дитині під час проходження певних завдань збільшувати та накопичувати багаж знань, розвивати свою сенсорну систему, і включати в роботу власні інтелектуальні ресурси.

Список літератури

1. Бабич Н.М. Формування комунікативних навичок у дітей з порушеннями зору та інтелекту як проблема сучасної корекційної педагогіки / Н.М. Бабич // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: збірник наукових праць. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – № 23. – С. 8-10.
2. Кобильченко В.В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з порушеннями зору [Текст]: монографія / В.В. Кобильченко; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. – Полтава: ТОВ «Фірма»Техсервіс», 2015. – 205 с.
3. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плянди», 2017. – 206 с.
4. Програма розвитку дітей з важкими порушеннями зору від 3 до 6 років / Л.С. Вавіна, В.А. Бутенко, І.М. Гудим. // Програмно-методичний комплекс. – 2012.
5. Чепіль М.М. Педагогічні технології: навч. посіб. / М.М. Чепіль, Н.З. Дудник. – Київ: Академвидав, 2012. – 222 с. – (Альма-матер).

